

บทที่ ๒

หลักการแปล ๙ ประการ

- อาลปะนะ
- นิบาตต้นข้อความ
- กาลสัตตมี
- ประธาน
- บทขยายประธาน
- กิริยาในระหว่างและประโยคแทรก
- บทขยายกิริยาในระหว่างและประโยคแทรก
- กิริยาคุมพากย์
- บทขยายกิริยาคุมพากย์

บทที่ ๒. หลักการแปล ๙ ประการ

วิถยณตํ ปทํ ที่มีวิภัตติอยู่ท้ายสุด จึงจัดว่าเป็นบท^๑ เพราะฉะนั้น ศัพท์ภาษาบาลีทุกศัพท์ ต้องประกอบด้วยวิภัตติจึงเรียกว่า บท ในวจีวิภาคหรือชนิดของคำพูดในภาษาบาลี ทั้ง ๖ ชนิด ที่เรียงอยู่ในประโยคบาลี ต้องประกอบด้วย **วิภัตติ ๒ ชนิดนี้** คือ

๑. นามิกวิภัตติ สำหรับประกอบกับนามศัพท์ กิตก์ สมาส ตัทธิต

๒. อาขยาตวิภัตติ สำหรับประกอบให้สำเร็จบทเป็นอาขยาตเท่านั้น

ส่วนอพยยศัพท์ ตามหลักคัมภีร์บาลีไวยากรณ์ชั้นสูง ท่านให้ประกอบนามิกวิภัตติแต่ถึงแม้ประกอบก็ไม่เปลี่ยนแปลงรูปไปจากเดิมศัพท์เดิม เป็นอย่างไร ก็คงอยู่อย่างนั้น

ดังนั้น การแปลบาลีโดยพยัญชนะก็คือ การแปลให้ถูกต้องตามหน้าที่ของแต่ละวิภัตติที่ประกอบนั่นเอง นักเรียนต้องท่องจำคำแปลของ **นามิกวิภัตติ** ตั้งแต่ปฐมวิภัตติ จนถึงอาลปนะให้ขึ้นใจ และต้องท่องจำคำแปล **อาขยาตวิภัตติ** ตั้งแต่หมวดวัตตมานา ถึงกาลาติปัตติ ให้แม่นยำด้วย เมื่อท่องจำได้แม่นยำแล้วจึงเข้าสู่บทเรียนที่ ๒ นี้ต่อไป

หลักการแปล ๙ ประการ

๑. อาลปนะ
๒. นิบาตต้นข้อความ
๓. กาลสัตตมี
๔. ประธาน
๕. บทขยายประธาน
๖. กิริยาในระหว่าง และประโยคแทรก
๗. บทขยายกิริยาในระหว่าง และบทขยายประโยคแทรก

๑. รูปสิทธิฉบับวัด ท่ามะโอ หน้า ๖

๘. กิริยาคุมพากย์

๙. บทขยายกิริยาคุมพากย์

ในประโยคหรือข้อความหนึ่ง ๆ อาจมีบทบาลีเรียงไว้ครบทั้ง ๙ ชนิดหรือไม่ครบก็ได้ และการแปลก็ให้แปลตามลำดับ ๙ ข้อนี้ข้อไหนไม่มีก็ข้ามไปเรื่อย ๆ จนหมดเท่าที่มีในข้อความนั้น ก็ถือว่า แปลจบประโยค

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่กำลังฝึกแปล ก็คือ จะกำหนดทราบได้อย่างไรว่า บทที่เรียงไว้นั้น เป็นอาลปนะ เป็นนิบาต เป็นกาลสัตตมมี เป็นกริยาในระหว่าง หรือเป็นกริยาคุมพากย์ ฯลฯ ปัญหานี้ก็คือหลักไวยากรณ์นั่นเอง ดังนั้น ผู้ที่เรียนหลักไวยากรณ์เข้าใจและจดจำได้ดี คือผู้ที่แปลบาลีได้เข้าใจง่าย จึงมีคำกล่าวของนักปราชญ์ว่า

เรียนบาลีง่าย	อยู่ที่เราทุกคน
ถ้าหลักดีหน่อย	แล้วค่อยฝึกฝน
ผลก็บังคล	เข้าใจได้ดี
ถ้าหลักก็อ่อน	มาฟังครูสอน
ง่วงนอนเต็มที	แม้เข้าใจดีพຽ່ງนี้ก็ลืม

๑. อาลปนะ

อาลปนะคืออะไร? อาลปนะ คือ คำสำหรับทักทายหรือร้องเรียกเหมือนในภาษาไทยเราเช่น **สวัสดีครับ, ไง! สบายดี, เอ้า** คุณเอง, หรือทักทายเรียกโดยการออกชื่อ เช่น **เณร ! มาที่นี่เร็ว, น้องสาว !** เจ้าช่างงามอะไรปานนี้ ฯลฯ ภาษาบาลีก็เช่นเดียวกัน คำทักทายหรือร้องเรียกในภาษาบาลี มี ๒ ชนิดคือ

๑. อาลปนะนาม คือ นามนามที่ประกอบด้วย สิ โย อาลปนะวิภัติ ทักทายออกชื่อที่เป็นสาธารณนามบ้าง อสาธารณนามบ้าง เช่น

สาธารณนาม	ปุริส	แนะนำบุรุษ, ดูก่อนบุรุษ
	ภิกขเว	แนะนำภิกษุ ท., ดูก่อนภิกษุ ท.
อสาธารณนาม	สารีปุตฺต	ข้าแต่พระสารีบุตร
	อานนท	ข้าแต่พระอานนท์

ด้วยเหตุที่ภาษาไทยเป็นภาษาประเพณีมีราชาศัพท์ ดังนั้นจึงต้องเลือกใช้ราชาศัพท์ให้เหมาะสมด้วย

๒. อาลปนะนิบาต คือ นิบาตสำหรับทักทายจัดเป็นอภัยยศัพท์ คือ คงรูปอยู่อย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลงด้วยการแจกวินัยมีทั้งหมด ๑๐ ตัวคือ

ยคุฆะ	ขอเดชะ	อาวุโส	ดูก่อนท่านผู้มีอายุ
ภนฺเต	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ	เร	เวีย
ภทฺนฺเต	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ	อเร	ไว้ย
ภณเ	พนาย	เห	เฮีย
อมฺโห	แนะนำผู้เจริญ	เซ	แม่

ถ้าอาลปนะทั้ง ๒ ชนิดมาคู่กันแปลบทไหนก่อน?

ถ้าในข้อความหนึ่ง ๆ มีทั้งอาลปนะนามและอาลปนะนิบาตให้แปลอาลปนะนามก่อนแปลอาลปนะนิบาตเป็นตัวขยาย (ยกเว้น อาลปนะนิบาต ๔ ตัว คือ ยคุฆะ เร อเร เห ให้แปลก่อนอาลปนะนาม)

แบบฝึกหัด

ตอนที่ ๑. จงบอกอาลปนะและศัพท์ต่าง ๆ ว่าเป็นนวิวิภาคชนิดใดประกอบด้วย
ลิงค์ วณะ วิภัติอะไร? (ในแบบฝึกหัดต่าง ๆ เหล่านี้ต้องถามทบทวนเรื่องไวยากรณ์ด้วย
 เช่น ถามว่าบทเดิมเป็น ลิงค์ การันต์ อะไร? แจกผสมนามิกวิภัติตามแบบไหน?
 ใช้ทำหน้าที่อะไรในข้อความหรือประโยคนั้น ๆ ถ้าเป็นกริยาก็กถามว่า สำเร็จมาจาก
 ธาตุ วิภัติ ปัจจัย อะไร เป็นวากอะไร อธิบายทบทวนลักษณะของวาก และ
 ให้นักเรียนอธิบายลักษณะของวากต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง)

๑. อมโห สามเณร สงฆาธิกาโร กุหิ คโต โหติ ฯ
๒. อาวุโส โมคคัลลาน ทายกานํ ฌมํ เทเสหิ ฯ
๓. อธิ ภนฺเต คามทารกา รุกฺขํ อารุหนฺติ ฯ
๔. เอถ สามเณรา เลหฺขุณา ปหริตฺวา ปาเตถ ฯ
๕. น คจฺฉามิ ภนฺเต อหํ คามํ ฯ
๖. ภนฺเต มยํ พาลา น ภเวยฺยาม ฯ
๗. อาวุโส เอถ ปิณฺฑาย จริตุํ ปวิสิสฺสาม ฯ
๘. ตวํ อมโห บุริส ปิณฺฑํ ลภมาโน ตํ ภุญฺชาหิ ฯ
๙. อมหากมฺปน พุทฺโธ โลเก อุปฺปนฺโน โหติ ฯ
๑๐. อหํ ภนฺเต ทาเนน โภคํ ลภามิ ฯ

ในแบบฝึกหัดเหล่านี้ นักเรียนต้องตอบให้ได้ว่า บทต่าง ๆ ในภาษาบาลีที่เรียง
 อยู่นี้ ศัพท์เดิมเป็นลิงค์ การันต์ อะไร ประกอบด้วย วิภัติหมู่ใด มีสำเนียงแปลตาม
 วิภัตินั้น ๆ อย่างไร? หรือ สำเร็จมาจากธาตุ วิภัติ ปัจจัย อะไร? เพื่อให้นักเรียน
 ได้เข้าใจว่า บทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาษาบาลีนั้น ประกอบด้วยวิภัติ ๒ ชนิดเท่านั้น คือ
 นามิกวิภัติ กับ อาชยาดิกวิภัติ (เมื่อตอบคำถามได้ครบประโยคแล้ว ก็ให้อาจารย์
 นำแปลทีละประโยค และต้องถามด้วยว่า ทำไมจึงแปลอย่างนี้)

๒. นิบาตต้นข้อความ

หลังจากแปลอาลปนะแล้ว (ถ้ามีอาลปนะในข้อความนั้น) นักเรียนจะต้องหา บทนิบาตต้นข้อความแปลเป็นลำดับต่อไป **นิบาตต้นข้อความคืออะไร?** นิบาตต้นข้อความ คือ บทที่วางไว้ในข้อความเพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ ในข้อความ เช่น บอกเงื่อนไข บอกความพร้อม ฯลฯ นิบาตต้นข้อความ ได้แก่ บทนิบาตต่อไปนี้

๑. บอกความไต่ยืน

กิริ ได้ยืนว่า   ขลุ ได้ยืนว่า   สุกิ ได้ยืนว่า

๒. บอกปริกัปกคือกำหนด

อถ	ถ้าว่า	เจ	หากว่า
ยทิ	ผิวว่า	สเจ	ถ้าว่า
อปเปวนาม	ชื่อแม่ไหน	ยณฺณน	กระไรหนอ
อุทาหุ	หรือว่า	อาหุ	หรือว่า

๓. บอกความยอมรับ

อามนฺตา   เออ   อาม   เออ

๔. นิบาตบอกความพร้อม

อิงฺฆ	เชิญเถิด
ตคฺฆ	เอาเถิด
หนฺท	เชิญเถิด

๕. นิบาตสำหรับเชื่อมประโยคหรือผูกข้อความให้เกี่ยวเนื่องกัน คือ

จ	ก็, อนึ่ง, แต่ว่า, ส่วนว่า, ฝ่าย
ปน	ก็, แต่ว่า
หิ	ก็, จริงอยู่, ดังจะกล่าวโดยพิสดาร
ตุ	ส่วนว่า, ก็
อปิจ	อีกอย่างหนึ่ง
อถวา	อีกอย่างหนึ่ง
ตถา	อนึ่ง

๖. นิบาตบอกเนื้อความต่าง ๆ คือ

อโถ	อนึ่ง	อโห	โอ
กิญจาปี	แม็กจริง	ตถาปี	แม้อย่างนั้น

๗. บทนามศัพท์แสดงเหตุ เช่น

ตสฺมา	เพราะเหตุนี้	เตน	เพราะเหตุนี้
เตนहि	ถ้าอย่างนั้น		

นิบาตต้นข้อความทั้ง ๖ ชนิดนี้ และบทแสดงเหตุผลเหล่านี้ ให้แปลเป็นลำดับต่อจากอาลปะนะ เมื่อแปลเสร็จแล้วให้นักเรียนหาบทกาลสัตตมียุติแปลเป็นลำดับต่อไป

๓. กาลสัตตมียุติ

บทกาลสัตตมียุติ คือบทอะไร? บทกาลสัตตมียุติ คือบทสำหรับบอกกาล เวลา มี ๒ ชนิด คือ

๑. **บทนามศัพท์ที่บอกเวลา** ได้แก่ บทนามที่บอกเวลา ประกอบด้วยหุติยาวิภัติหิตยาวิภัติ สัตตมียวิภัติ แปลว่า ใน..... เช่น

เอกทิวสํ	ในวันหนึ่ง	(หุติยาแปลเป็นสัตตมียุติ)
เอกํ สมยํ	ในสมัยหนึ่ง	(หุติยาแปลเป็นสัตตมียุติ)
เอเคน สมเยน	ในสมัยหนึ่ง	(หุติยาแปลเป็นสัตตมียุติ)
ตํ ทิวสํ	ในวันนั้น	(หุติยาแปลเป็นสัตตมียุติ)
อเอกทิวสํ	ครั้งนั้นในวันหนึ่ง	(หุติยาแปลเป็นสัตตมียุติ)
เอกสมิ สมเย	ในสมัยหนึ่ง	

๒. **กาลสัตตมียุติที่เป็นนิบาต** ได้แก่ นิบาตบอกกาลเวลา เช่น

อถ	ครั้งนั้น	สุเว	ในวัน
ปาโต	เช้า	หิโย	วันวาน
ทิวา	วัน	อถโข	วันนั้นแล
สายํ	เย็น	ตโต	ลำดับนั้น

บทกาลสัตตมียุติ ถ้าเรียงอยู่ต้น ๆ ประโยคให้แปลต่อจากนิบาตต้นข้อความได้ แต่เมื่อประสงคจะขยายบทไหนก็เรียงไว้หน้าบทนั้น แปลเป็นลำดับต่อกับบทที่ขยาย

แบบฝึกหัด

ตอนที่ ๑. จงแปลอาลปนะ นิบาตต้นข้อความ และกาลสัตตมี (ถ้ามี) (ให้ถามทบทวนเรื่องไวยากรณ์ด้วย เช่น ถามว่า ศัพท์เดิม เป็นลิงค์ การันต์ อะไร แจกผสมนามิกวิภัติตามแบบใด หรือ ถามเรื่อง ธาตุ วิภัติ ปัจจัยและวาจก มีหลักกำหนดอย่างไร จึงทราบวากนนั้น ๆ ได้)

๑. อุโปสถทิวเส ปน อาวุโส อคฺคิ ชาเลยยาถ ฯ
๒. อเถกทิวสํ หิ ภทฺเท เอโก ภิกฺขุ ทิวสํ อรณฺเณ กมฺมํ กตฺวา สายํ อาคจฺจติ ฯ
๓. หเร ชฺชเช มม ตํ การณํ วเทหิ ฯ
๔. เตนหิ ภิกฺขเว สุณฺณถ ฯ
๕. สเจ สามเณรา สีสํ สมายิตฺวา สุคฺติ ปาปุณฺเณยาถ ฯ
๖. หนฺท มยํ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภาคนมการํ กโรมฺ เส ฯ
๗. อयํ มหฺสกุขาย เทวตาย ปรีคฺคหิโต ภวิสฺสตี ฯ
๘. อภฺขินี เม อาวุโส ปรีหิณานิ ฯ
๙. เตนหิ ภนฺเต คจฺจถ ฯ
๑๐. อิทานิ ภนฺเต กิํ กตฺตพฺพํ ฯ
๑๑. มหาราช มม อิมสฺมี เทวโลเก มาตาปิตโร วา ภาติกภคินีโย วา นตฺถิ ฯ

๔. ประธาน

ต่อจากอาลปะนะ นิบาตต้นข้อความ และ กาลสัตตมี (ถ้ามีบทเหล่านี้เรียงอยู่ในประโยค) ก็ต้องแปลประธานเป็นลำดับต่อไป **บทประธานคือบทเช่นไร?** ประธานคือผู้ที่เป็นหัวหน้า บทที่เป็นประธานคือบทที่เป็นหัวหน้าส่วนสำคัญในประโยค ในทางหลักไวยากรณ์ บทประธาน คือ **บทที่เป็นเจ้าของกริยาอาการ**

ลักษณะของประธาน

ลักษณะของบทที่เป็นประธานได้ คือ

๑. บทนามนาม หรือ ปุริสศัพท์นาม เช่น

ปุริโส	อ.บุรุษ	อิตถิ	อ.หญิง
อหิ	อ.เรา	ตุมเห	อ.ท่าน ท.
ฯลฯ			

๒. บทนามกิตก์ ที่ใช้เป็นนามนามหรือ ภาวนาม เช่น

ทนายโก	อ. ทายก	สาวโก	อ. พระสาวก
สมาธิ	อ. สมาธิ	ราโค	อ. รากะ
กรรม	อ. การกระทำ	คมนิ	อ. การไป

๓. กิริยากิตก์ ที่ใช้เป็นนามนาม หรือ กริยานาม เช่น

พุทฺธ	อ. พระพุทธเจ้า
ชีวิติ	อ.ความเป็นอยู่
คนตพฺพ	อ. การไป, อ.อันไป

พุทฺธ (พุธ + ต) ชีวิติ (ชีว + ต) และ ตพฺพ ปัจจัย ยังสามารถใช้เป็นประธานได้ด้วย เช่น อริยมคฺคญาณคคินาปิ - มหุตานิ - จ - ขุทฺทกานิ - จ - สลฺโยชนานิ - ทหนฺเตน - **คนตพฺพ** ภาวิสฺสติ^๑ แปลว่า อ.อัน แม้อันไฟ คืออริยมรรคญาณ เผออยู่ ซึ่ง สังโยชนํ ท. อันใหญ่ด้วย อันน้อยด้วย พึงไป จักมี (โดยส่วนมากแล้ว ตพฺพ และ ต ปัจจัย ใช้เป็น วิสฺเสน, วิตีกิตฺตา และ กิริยาคุมพากย์ ที่ใช้เป็นประธาน เรียกว่า **กริยานาม** มีใช้น้อย)

๑. พุ.ธ.อ. ๒/ ๑๑๑

๔. บทสมาส ประเภชานามนาม เช่น

มหาเถโร	อ.พระมหาเถระ
ราชปุโต	อ.พระโอรสแห่งพระราช

๕. บทตัทธิต ประเภชานามนาม หรือ ภาวนาม เช่น

สามณญ์	อ.ความเป็นแห่งสมณะ
สามณโร	อ.สามเณร

๖. บทสังขยา ประเภชานามนาม เช่น

ภิกขุณฺ สติ	อ.ร้อย แห่งภิกษุ ท.
-------------	---------------------

ถึงแม้จะจัดประเภทเป็นกิริยาภิตก นามภิตก สมาส ตัทธิต แต่ก็พึงทราบว่า บทที่เป็นประธานได้เหล่านี้ คือ **บทนามศัพท์** นั่นเอง เพราะแจกผสมนามิกวิภัติ

๗. บทนิบาตที่ลงในอรรธปฐมาวิภัติ และใช้เป็นประธานได้ เช่น

อลิ	อ. พอละ
ตถา	อ. อย่างนั้น
ตุ	อ. อัน..., อ.การ..., อ. ความ....
สกุกา	อ. อัน.... อาจ
เอว	อ. อย่างนั้น
อชช	อ. วันนี้ ฯลฯ

บทนิบาตเหล่านี้ตามหลักคัมภีร์บาลีไวยากรณ์ชั้นสูง ท่านให้ลง ส วิภัติ แต่ลงแล้วให้ลบทิ้ง ลงแล้วก็ลบ ลงเพราะเหตุใด? ลงวิภัติเพื่อให้ ทราบอรรถหน้าที่ (การก) (ลง ส ด้วย สูตรว่า ลิงคตฺเถ ปจฺมา ลบ ส ทิ้ง ด้วยสูตรว่า สพฺพาสมาวุโสปลคฺคณิปาตาทีหิ จ^๑)

๘. บทนามนาม ประกอบสัตตมวิภัติใช้เป็นประธานได้ ในบางประโยคชื่อว่า สัตตมปิยจัตตสยกัตตา เช่น **อสุกคามโต อสุกคามคณฺฐาเน** อ. ที่เป็นที่ไป สู่บ้านชื่อโน้น จากบ้านโน้น^๒ นักศึกษาพึงดูการประกอบวิภัติบทประธาน ในเรื่องประโยคของประโยค อันจะกล่าวข้างหน้า

๑. อังอิงท้าย.....

๒. พุ.ธ.อ. ๓/๑

หลักตรวจสอบบทประธาน

ในแต่ละประโยคเมื่อกำหนดหาบทประธานได้แล้ว ต้องตรวจสอบด้วยว่า บทนั้นเป็นประธานได้จริงหรือไม่ โดยตรวจสอบกับกิริยาคุมพากย์ ดังนี้

๑. ถ้ากิริยาอาขยาต เป็นกิริยาคุมพากย์ ประธานกับกิริยาอาขยาต **ต้องมีวจนะ และ บุรุษเสมอเหมือนกัน** แม้ในประโยคนั้น ๆ จะไม่เรียงประธานไว้ด้วย ก็ต้องขึ้นมาให้มียวจนะ และ บุรุษสอดคล้องกัน เช่น เหว วเทหิ (ตว) อ.ท่าน วเทหิ จงกล่าว เหว อย่างนี้

๒. ถ้ากิริยาภิกตัก (ต, อนีย, ตพพ) เป็นกิริยาคุมพากย์ ประธาน กับ กิริยาคุมพากย์ **ต้องมี ลิงคะ วจนะ วิภัตติ เหมือนกัน**

ในกรณีที่ประโยคนั้น ๆ มีบทนามนามที่สามารถเป็นประธานได้วางอยู่ ๒ ตัว คือ เป็นสาธารณนามตัวหนึ่ง เป็นอสาธารณนามตัวหนึ่ง **ให้แปลสาธารณนามเป็นประธานก่อนแล้ว จึงแปลอสาธารณนามเป็นตัวขยาย** เช่น อถ โข โกกาลีโก ภิกขุ .....^๑ (อถ โข ครั้งนั้นแล ภิกขุ อ.ภิกขุ โกกาลีโก ผู้ชื่อว่าโกกาลิกะ ...)

ประธานในประโยค

๑. ประธานของกัตตุวาจก มีชื่อว่า **สยกัตตา** เป็นผู้แสดงกิริยาอาการเอง ประกอบด้วยปฐมวิภัตติ

๒. ประธานของกัมมวาจก มีชื่อว่า **วุตตกัมมะ** เป็นผู้ถูกทำถูกแสดงกิริยาอาการ ประกอบด้วยปฐมวิภัตติ

๓. ประธานของภาววาจก มีชื่อว่า **อนภิตกัตตา** เป็นผู้แสดงกิริยาอาการประกอบด้วยตติยวิภัตติ

๔. ประธานของเหตุกัตตุวาจก มีชื่อว่า **เหตุกัตตา** ไม่ได้แสดงกิริยาอาการเอง ทำหน้าที่ใช้คนอื่นแสดงกิริยาอาการประกอบด้วยปฐมวิภัตติ

๕. ประธานของเหตุกัมมวาจก มีชื่อว่า **วุตตกัมมะ** เป็นผู้ถูกทำ ถูกแสดงกิริยาอาการ โดยผู้ทำผู้แสดงกิริยาอาการต้องถูกใช้ให้ทำ ประกอบด้วยปฐมวิภัตติ

๖. ประธานของประโยคที่ไม่มีกิริยาคุมพากย์เรียกว่า **ลิงคัตถะ** ประกอบด้วยปฐมวิภัตติ

๑. พ.ธ.อ. ๑/.....

๗. ประธานของประโยคที่มี ตฺวา ปัจจัย เป็นกริยาคุณพากย์ เรียกว่า **ปกติกัตตา** ประกอบด้วยปฐมวิภัติ
๘. ประธานประกอบด้วยสัตตมีวิภัติ เรียกว่า **สัตตมิจัจจัตตสยกัตตา**
๙. บทนิบาตที่ใช้เป็นประธาน เช่น อลํ อ.พอละ, เอวํ อ.อย่างนั้น, ตถา อ.เหมือนอย่างนั้น, ตู อ.อัน (ดูชื่อในหลักสัมพันธ)